

Najoqqutassiaq
Peqquserlulluni
ilunaarniarnermik
akiuiniarneq
pillugu

IMARISAI

SIULEQUT

2

KALAALLIT NUNAANNI
NAVIANAATEQAR-
FIUSINNAASUT

9

SULIFFEQRFIMMI
PEQQUSERLULLUNI
ILUANAARNIARNERMIK
AKIUNIARLUNI
SULINIUTEQARNEQ
– PIVIUSUNNGORTITSINEQ

11

SIULEQUTSIUSSAQ

4

INATSISIT
NUNANILU
ALLANI
TUNNGAVISSIAT

11

TAAGUUT
PEQQUSERLULLUNI
ILUANAARNIARNEQ

5

ISUMALLUUTAASIVIK
SAKKUSSANUT ALLANUT
INNERSUUSINERTALIK

15

SIULEQUT

PEQQUSERLULLUNI ILUANAARNIARNERMIK AKIUNIARLUNI SULINIUTEQARNEQ TASSAAVOQ SIOQQTSISUMIK ILIUSEQARSINNAANEQ

Kalaallit Nunaat pissutsinut nutaanut ikaarsaariarfiup nalaaniip-poq, tamannalu suliaqarfikkuutaat, sumiissuseq angissuserlu aki-morlugit suliffeqarfinnut annertuumik piumasaqaatitaqarpoq. Ilu-atsitsissagutta ukiualunnguit qaangiuppata Nunatta aningaasaqar-niarnerata ilangaatsiaa aatsitassanit aatsitassarsiornermullu piler-suinnermit tunngaveqarsinnaavoq. Suliffeqarfissuit uuliasiornermik aatsitassanillu paaanermik suliaqartut ilisimaneqaatigaat silarsuar-mi peqquserlulluni iluanaarniarfiunerpaatut ingerlatsiviunertik. Ta-manna nunat tamalaat akornanni annertoqisumik egeersimaarfigi-neqalernikuuvoq, nunani allani siammarluni inuiqatigiinnut akuul-lualertarsimanera pissutigalugu. Kisianni nunatsinni inuiqatigiinni ineriartorneq taamatut isikkoqartariaqanngilaq.

Peqquserlulluni iluanaarniarneq akiorniarlugu suliaqarneq taa-maallaat aatsitassarsiornermik ingerlataqarfinnut tunngatissal-lugu pissusissamisuuqanngilaq. Aalisarnermik sanaartornermillu ingerlatsiviit aamma eqqugaakkajuttarput, aningaasarpasuit inummit inummut ingerlaartinneqartarmata. Aammami suliffeqar-finni suugaluartuniluunniit ulluinnarni sulinermi nalaatsisoqarsin-naavoq, sammisamut isummereersimanissap qanorlu periuseqar-nissamut najoqqutassat pillugit oqaloqatigiissimanissap iluaqu-taalluarsinnaaffiiniq.

Kalaallit Nunaanni suliffeqarfiit pingaaruteqarluinnartumik inissisi-mapput, aningaasarsiornikkut ineriartornermik attanneqarsinnaa-sumik inuiqatigiinnullu tamarmiusumut iluaqutaasumik pilersitsi-nissaq eqqarsaatigalugu. Taamaattumik imminut akilersinnaajuar-poq peqquserlulluni iluanaarniarnermik akiuniarneq sulissutigi-gaanni, suliaasaqarfik sorlerluunniit suliaqarfigigaluaaraanni.

QITIUTITAAPPUT AMMASUUNEQ ISERTUAATSUUNERLU

Transparency International Greenlandimi (TIG) ilungersuullugu su-liuniutigaarput alloriarfinni tamani suliniuteqarfiusunilu tamani isertuaatsumik ingerlariaaseqarnissaq siuarsassallugu. Ammasuu-neq isertuaatsuussuserlu pitsaanerpaamik qulakkerinnissutaas-sapput, Kalaallit Nunaanni ineriartornerup tamanut iluaqutaasumik ingerlanissaanut. Tamanna ilisimavarput, Transparency Internatio-nal 1993-imiilli misilittakkanik, ilisimatusarnernik ilisimasanillu silarsuarmi tamarmingaanit katersaqarnikuummata. TIG-mi ilisimalikkat tamakku paasiuminarsakkamik naleqqusakkamillu iluaqutissanngorlugit ator-neqarsinnaalersikkusuppagut. Tamanna pillugu TIG-mit aallarniutitut najoqqutassiatut quppersagaq man-na saqqummersipparput, tassani Kalaallit Nunaanni suliffeqarfinni peqquserlulluni iluanaarniarneq akiorniarlugu iliuusissat ersersik-kusullugit. Neriutigaara sakkussatut taakkartorneqartut peqqu-serlulluni iluanaarniarneq akiorniarlugu suliniuteqarusunnermi iluusissanik tigussaanerulersitsiumaartut.

Atuarluarisi.

Isertuaatsumik inuulluaqqaqqusillunga

Anita Hoffer,

Transparency International Greenlandimi siulittaasoq

A seagull with white wings and a dark body is captured in flight, positioned slightly to the left of the center. The background is a vast, dark, and textured surface of water, likely the ocean, with numerous small, light-colored ripples and waves. The overall tone is somber and expansive.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL GREENLAND

TRANSPARENCY INTERNATIONAL (TI) TASSAAVOQ SILARSUARMÍ PEQQUSERLULLUNI ILUANAARNIARNERMIK AKIUINIARTUNUT SIUTTUUSOQ. SULINIAAQATIGIIFFIK SILARSUARMÍ TAMARMÍ 100-T SINNERLUGIT IMMIK-KOORTORTAQARPOQ AAMMALU BERLIN-IMI NUNAT AKIMORLUGIT ALLAFFEQARFEQARLUNI. TI PEQQUSERLUL-LUNI ILUANAARNIARNEQ PILLUGU AJORNARTORSIUTINIK UPPERNARSAASERSUISARPOQ SAQQUMILAARSIT-SISARLUNILU AAMMALU NUNAT NAALAKKERSUISUI, INUUSSUTISSARSISUTINIK INGERLATSIVIIT NAALAKKERSU-ISUTIGUUNNGITSUMILLU SULINIAAQATIGIIFFIIT SULEQATIGALUGIT ILIUSSISSANIK ATUUTILERSITSINIARTARLUNI, MALUNNAATILIMMIK PEQQUSERLULLUNI ILUANAARNIARNERMIK PINNGITSOORTITSISINNAASUNIK. 2011-MIILLI TI-P KALAALLIT NUNAANNI IMMIKOORTORTAQARFIATA SULINIUTIGAA PEQQUSERLULLUNI ILUANAARNERMIK PINNGITSOORTITSINIARNEQ, NUNAP ILUANI NUNANILU TAMALAANI, TI SULEQATIGALUGU.

Najoqqutassiannguaq manna Transparency International Greenlandimut (TIG) suliffeqarfittut ilaasortanut peqquserlulluni iluanaarniarneq pillugu aaqqissuussaaneerusumik suliniuteqalerusuttunut sakkussattut suliarineqarpoq. Quppersagaq aqutugalugu anguniarneqarpoq suliffeqarfiit apeqqtini tamatigut erseqqivissumik akissutissaqartinneqanngitsuni aalajangiisnaassuseqalernissaat. Siunertarineqarpoq tungavissumik najoqqutassanik imaluunniit peqquserlulluni iluanaarniarnermik akiuiniarneq pillugu politikikissamik suliaqarnissaq atuutilersitsinissarlutik, suliffeqarfinni aalajangiisoqassatillugu ilitersuutitut ator-neqarsinnaasunik. Aalajangiinerit tamakku suliffeqarfinnut attuumas-suteqartunut sammitinneqakkajuttarput, soorlu tuniniaavigisartagaq, pisiffigisartakkat, suliffeqarfimmu nalilinnik pappiaraatillit allallu.

Najoqqutassianik saqqummersitsineq TIG-p pisinnatitaaffianut naleq-qulluinnarpoq – tassalu suliniaqatigiiffimmi piginnaasat pigineqartut siammasissumik suliniuteqarnerit aqutugalugit iluaqutissanngortissal-lugit, taamaallutik TIG-p ilaasortaanut tamanut atugassiissutigineqar-lutik. TIG pisinnaatitaannilaq suliffeqarfiit ataasiakkaat peqquserlulluni iluanaarniarneq pillugulu siunnersussallugit, kisianni nalinginnaasumik najoqqutassanik aammalu amerlanerusunut sammititamik siunner-suutinik pitsaasunik tapersiissuteqarsinnaavoq. Quppersakkap najoq-qutassartallip saqqummersinneqarneranut atatillugu ilaatinneqassap-put seqersittagartai, taakkulu ataatsimut siunertaraat suliffeqarfittut ilaasortat ikorfartussallugit namminneq suliffeqarfimminni peqquserlul-luni iluanaarniarneq akiorniarlugu tigussaasumik suliaqarniarneranni, ilaatigut assersuutit pisuusaartitsisut nalornissutaasinnaasullu ator-ne-risigut. Seqersittakkat nittartakkatsinni aaneqarsinnaapput. Assersuutit imatut ilusilersugaapput, suliffeqarfiit piviusumik nalaassinnaasaannut eqqaanarsagaallutik, taamaalluni peqquserlulluni iluanaarniarnermik akiuiniarluni suliaqarnermik paasinninneq tigussaasutut misinnaqqul-lugu, sulisut suliaannut ulluinnarillu piviusumik misigisinnaasaannut tunngassuteqartinniarsarlugit. Assersuutit tamarmik nalornisoortaa-sinnaasunik piviusorpalaartunik imaqarput.

PEQQUSERLULLUNI ILUANAARNIARNERMIK UKKATAQARNEQ

Peqquserlulluni iluanaarniarneq tamatuminnngu akiuiniarneq nunat tamalaat akornanni nutaarsiassaannigillat. Tassami 1950-ikkunni 60-ikkunnilu ilisimatuussutsikkut peqquserlulluni iluanaarniarneq pil-lugu allaaserinninnerit oqallinnerillu pilereernikuupput. 1970-ikkut qi-teqqunneranni tamanna niiveqatigiinnerup iluani oqaluuserineqartaler-poq, ilaatigut pissutigalugu suliffeqarfiit nunani assigiinnitsuneersut annertunerujartuinnartumik peqquserlulluni iluanaarniarneq akiorniar-lugu ataatsimoorussamik najoqqutassaqaarnissamik ujartuilermata. Ta-makkiinerusumik isigalugu anguneqarusuppoq 'level party field' sulif-feqarfinnut tamanut atuuttoq, taamaalluni peqquserlulluni iluanaarniar-neq pillugu malittarisassaqaarnerup inuutissarsionerup tamarmiusup iluani naligiimmik naapertuilluartumillu unammilleqatigiinnissaq ikor-fartorniassammagu.

Peqquserlulluni iluanaarniarneq nunat tamalaat akornanni, nunarsuup immikkoortuini nunanilu ataasiakkaani sukkaqisumik sakkortusiartor-tumik tappiffiginiarneqariartorpoq, malittarisassat nutaat minnerun-ngitsumillu inatsisit amerliartuinnartut aqutugalugit. Nunani arlaqale-

riartortuni nutaanik inatsisiliornerup kingunerisaanik nunat tamalaat iluini suliffeqarfissuit sukatererrapput – tamanna amerlasuutit aam-ma Kalaallit Nunaanni suliffeqarfinnut malunniuttarpoq, suleqatigisat nunani allaniittut tamakku tungaasigut piumasaqaateqartaler-mata. Nunat tamalaat akornanni malittarisassanik immikkut taaneqarsinnaap-put Naalagaaffiit Peqatigiit Peqquserlulluni Iluanaarniarneq akiorniar-lugu Isumaqaatigiissutaat, Naalagaaffiit Peqatigiinni Global Compact, World Economic Forum aamma OECD.¹ Naalagaaffiit ataasiakkaat ilui-ni inatsiseqarnermut tunngasutit assersuutit taaneqarsinnaapput Amerikkami US Foreign Corrupt Practice Act aamma Tuluit Nunaanni UK Bribery Act.

TAAGUUT PEQQUSERLULLUNI ILUANAARNIARNEQ

Peqquserlulluni iluanaarniarnermik oqaraangatta ataatsimut isiginnit-tumik pineqartarpoq iluutsit arlariit assigiinngitsut pitsaanngitsullu atorlugit inuup imaluunniit suliniaqatigiiffiup assigiinngitsutit iluaqu-serneqaarnissani siunertaralugu atorfinnik atornerluinera. Taamaat-tumik iluutsit taaguutit peqquserlulluni iluanaarniarnerup iluaniittutut oqaatigineqarsinnaasut soppassuutit kinguneqarnerlussinnaapput – inuiaqatigiinnuinaannigisat aammali suliffeqarfimmut aalajangersi-masumut taassumalu tusaamaneqarneranut. Peqquserlulluni iluanaar-niarneq akiorniarlugu suliniarnermi siunertaasarpoq kingunerluutaa-sinnaasunik pinaveersaartitsiniarneq tamakkulu pillugit paasisitsiniaa-neq, aammalu suliffeqarfittut peqquserlulluni iluanaarniarnermik na-laataqartilluni kiisalu taamatut pisoqarnissaanik pinngitsortitsiniarluni qanoq iliuuseqarsinnaaneq.

Peqquserlulluni iluanaarniarneq Transparency Internationalimit nassuiarneqartarpoq imminut iluanaarutissinniarluni tatigisaasutut atorfigi-samik atornerluinertut. Kikkunnut tamanut ajoqusiisarpaq, inuit oqartussaasutut inissisi-masut qanoq unneqqaritsiginerat allat inuune-rannut, pilersorneqarnerannut pilluarnerannul-lu apeqqutaatinneqaleraangatt.

Taaguut peqquserlulluni iluanaarniarneq soppassuarnut tunngasinnaa-voq, assigiinngitsoppassuutigullu saqqumertarluni pisup suunera apeqqutaatillugu. Peqquserlulluni iluanaarniarnermik akiuiniarluni su-liaqarnermi aamma ilaannikkut pinngitsaaliilluni akiliitsisinerit, illersor-neqarnermut pinngitsaalisalluni akiliuteqartarneq aammalu pinerlun-nikkut aningaasarsianik malunnaarunnaarsaaneq isummersorfigissallu-git pisariaqalersinnaasarpoq.

Quppernermi tulluittuni peqquserlulluni iluanaarniarnerit nalinginnaane-rusut pillugit assersuutit takusaqarsinnaasaatit.

¹ Taakkununga ingerlatitseqqiffiit qupperneq 17-imi takuneqarsinnaapput

AKILIILLUNI PEQUSERLUTSITSINEQ AAMMA 'AKILIILLUNILU AQILISAANEQ'

Akiliilluni pequserlutsitsineq tassaavoq sul-
linnegarnissaq siunertaralugu sullissisoq ne-
qeroorfigigaanni arlaatigut akilissallugu, mas-
sa taamaaliortussaangikkaluartog.

Assersuutigalugu sullissisut akilernegalaar-
nissamik neqeroorfigineqarsinnaasarpot,
suliap sukkanerusumik ingerlanneqarnissaa
siunertaralugu, naak inatsisit malillugit sullin-
negarnerit tamakku akeqartussaangikkalu-
artut. Taamaaliernerit taaneqakkajuttarput
akiliilluni aqilisaanerit imaluunniit 'facilitation
payments'.

ASSERSUUUT: AKILIILLUNI PEQUSERLUTSITSINEQ

Suliffeqarfiup Kalaallit Transportip
avammut nalunaarutigaa, suliassat
amerliartuinnarneri pissutigalugit nas-
siussanut uninngasuutinut inissaq
annertunerusoq pisariaqartilersimal-
lugu. Tamanna tunngavigalugu illunik
titartaasarfiup Islandimiittup isumasi-
oqatigiinnissamut pineqartumut tun-
ngassuteqartumut nammineq aqqis-
suussaminut pisortaq qaaqquaa. Pi-
sortaq Islandiarnissaminut nuliarni
ilaginiarpaa.

Pilersaarutaavoq ataatsimiinneq naap-
pat Kalaallit Transport-ip pisortaa illu-
nillu titartaasarfiup pisortaa nuliiserlu-
tik Blå Lagune-mi unnuissasut, nere-
qatigiinnermik naggasikkamik. Unnui-
neq nereqatigiinnerlu illunik titartaa-
sarfiup akilissavaa.

APEQQUT OQALLISIGISASSAQ

*Pisortaq qaaqqusissut akuersaarsin-
naavaa, isumasioqatigiinnissamut ata-
tillugu angalanini illunik titartaasarfim-
mit akilernegassappat?*

*Pisortaq nuliarni unnuissamut nere-
qatigiinnissamullu peqataasinnaappat?*

ASSERSUUUT: AKILIILLUNI PEQUSERLUTSITSINEQ

Suliffeqarfik Namminersorlutik Oqar-
tussanit pigineqartog Greenland Servi-
ces suliffeqarfimmi ingerlanneqartut
aallaavigalugit annertuumik angalatit-
sisarpoq, Kalaallit Nunaata iluani aam-
malu nunanut allanut. Ullumikkut na-
jukkami angalatitseqatigiiffik suliffeqar-
fimmit atorneqartarpoq, kisianni akut-
tunngitsumik angalatitseqatigiiffinnit
nunani allaneersunit neqeroorfigine-
qartarpoq.

Pisisarnermut akisussaasoq Maja
Kleist angalatitseqatigiiffimmit nuna al-
laminngaanneersumit, akigittakkami-
gut unammillersuarsinnaasumit aam-
malu suliffeqarfiup kiffartuunneqar-
nissamut pisariaqartitaanik naammas-
sinnissinnaasumit, saaffiginissu-
mik tigusaqarpoq. Tamanna pillugu
Maja angalatitseqatigiiffimmut sianer-
poq oqaloqatigiinnerullu ingerlanerani
paasitinneqarluni, nammineq pisisartu-
tut inissisimanini atorlugu aamma peri-
arfissaralugu Paris-imut timmisartumik
bilitsit marluk unammissutiginneqar-
neranarut peqataassalluni. Majap unammi-
nermut peqataasinnanini qujarullugu
angerpoq, sapaatillu akunneri marluk
qaangiuttut qarasaasiakkut allagarsi-
voq ajugaasimalluni – timmisartumul-
lugoq bilitsit marluk imminut nassiun-
neqareerput.

Maja nuannaarpoq, aalajangerlunilu
suliffeqarfiup kiffartuunneqarnera
angalatitseqatigiiffimmut nunami alla-
meersumut nuunneqassasoq. Taakku-
mi inussiarnarluaupput, aammalu
amerlasuunik iluaquteqarpassillutik.
Taamaattumik aalajangiussani pisorta-
minut Juliamut saqqummiuppaa ajor-
naquteqanngitsumik akuerineqarnissaa
naatsorsuutigalugu – tassami sullissi-
sussanik taarsiinnissamik aalajangiisin-
naaneq Majap aalajangiisnaassuse-
qarfiata iluaniippoq.

APEQQUT OQALLISIGISASSAQ

*Illit Majap pisortaa Juliaasuuguit qulaa-
ni allasimasooq qanoq qisuarfignissa-
galuarpiuk?*

*Ajorinngiliuk Majap timmisartumut
bilitsit unammisitsinermi ajugaassuti-
gisimasani tigussappagit?*

ISUMAQATIGIINNIARNERMI ISER- TORTUMIK AKISIAQ/UTERTOORUT

Utertooruteqarnertut oqaatigineqartarpoq
namminersorluni suliffeqarfimmi sulisoq su-
liffeqarfiup avataaneersumit aningaasatigut
ajunngitsorsiasaqqartinneqaraangat, taarsii-
vigineqarluni (iliuuseqarsimaneq pillugu
utertoouserneqarluni) suliakkerneqarneq,
pisiarfigineqarneq allatulluunniit soqutigisa-
nik pissarsitinneqarneq pillugu, tamannalu
pippat suliffeqarfik sinniisuuffignisaq ilisima-
tinnagu. Ajunngitsorsiasaqqartitsineq pippat
aningaasanik tunineqartog suliffignisaminut
pisussaaffimminik akerliussamik iliuuseqartin-
niarlugu imaluunniit iliuuseqanngitsoortinniar-
lugu, tamanna pinerluttuliornerusinnaavoq.

ASSERSUUUT: ISUMAQATIGIINNIARNERMI ISERTORTUMIK AKISIAQ

Piitap sannavimminut atortussanik
maskiinanillu pisiuissasinnissaq aki-
sussaaffigaa. Danmarkimi marlussun-
nik aalajangersimasunik pisariaqarti-
minik pissarsiffignissinnaasaminik pisi-
arfinnaaqarpoq, aammalumi attave-
qaatai taakku Piitap atorfissaqqartita-
nik akikitsunik ujarlillaqqippat, pi-
ngaartumik Piitap amerlangaatsiartu-
nik pisisussaattillugu.

Amerlasuunik pisisattilluni takussaa-
gajuppoq immikkut soqutiginaatiliim-
mik ilanngussisoqartarnera. Assersuu-
tigalugu nioqqutissanik takussutissia-
mi kingullermi periarfissaavoq maskii-
nanik qinneriaatinik tallimanik pisinik-
kut iPhone-mik pissarsisinnanaeq.
Imaluunniit qulinik pisigaanni flad-
skærmi akeqanngitsumik pineqarsin-
naalluni.

APEQQUT OQALLISIGISASSAQ

*Piitap neqeroorummut akuerseqqu-
saava? Akuersissagaluaruni taava
iPhone imaluunniit fladskærmi nammi-
neq pisinnaavaa, tassami sannavimmi
taakku atorfissaqqartinneqanngillat?*

SOQUTIGISANIK APORAATTOORNEQ QANIGISANILLU SALLIUTITSINEQ

Soqutigisanik aporaattoorneq pisarpoq, inuup nammineq soqutigisai suliffeqarfiup soqutigi-sanit salliutinneqaraangata.

Aamma qanitanik salliutitsineq atuuttarpoq atorfinitsitsinerni imaluunniit suliffeqarfim-mi ajunngitsorsiasiiinerni ilaqquttat, ikinngutit nalunngisalluunnit allanut naleqqiullugit pit-saannerusumik pineqaraangata.

ASSERSUUT: QANIGISAMIK SALLIUTITSINEQ

Cleaning Greenland Sisimiuni allaffim-minut allaffimmi suleqatigiinnik aqutsi-sussamik atorfinitsitsissaavoq. Ator-fik taanna pilerigineqarluppoq, qinnu-teqaatillu 20-it sinnerlugit takkupput. Aalajangerneqarpoq qinnuteqartunit tallimat oqaloqatigineqarnissamut ag-gersarneqassasut. Aalajangersaavigi-neqareersimavoq, inuk qanoq ittoq atorfinitsinneqarusunnerunersoq.

Tatigisaalluni sulisuusoq Hansine Motzfeldt pisinnaatitaaffilerneqarpoq qinnuteqartut akornanni inunnik talli-manik oqaloqatigineqartussanik inner-suussuteqarnissamut. Qinnuteqar-tut tallimat oqaloqatigineqarnissamut piukkunnarnerpaatut isigisani Hansi-nep toqqarpai. Taakku akornanniippoq Hansinep ikinngutigilluagaa Maliina, Hansinep anaaanangorlaaqatigiinni naapittagaa.

APEQQUT OQALLISIGISASSAQ

Taamatut pisoqarnera Hansinep qanoq iliuuseqarfigissavaa?

TUNISSUTIT ALIHKUSERSUINERILLU

Tunissutit aliikkusersuinerillu nalinginnaaso-rujussuarmik annertuumillu atorineqartarput, siunissami maannakkullu suleqatinik attave-qarluarnissaq qulakkeerumallugu. Killilimmik atoraanni tunissuteqarneq imaluunniit tuni-sutisianut aliikkusersuutinuunniit akuer-saarnaq kukkunertut isigineqartariaqanngilaq. Kisianni tunissutit aningaasanillu naliliit soorlu aningaasat, nioqqutissat, akikillilivigittinnerit, aaqqissuussinernut isisutissat, sulingiffe-qarnerni najugaqarfiusinnaasut kiffartuussi-nerillu allat annertuallaamik atorineqalerunik naliliisinnaassutsimut sunniinerlussinnaapput.

Tassaniisinnaagamimi akiliilluni peqquserlut-sitsineq, tassami tunissuteqarnermut aliikku-sersuinissamillu neqerooruteqarnermut taar-siullugu iluaquserneqarnissamik isumalluar-toqarsinnaammat.

Allaammi sulinermut atatillugu annikilluinnar-tumilluunnit tunissuteqarneq tunisinnerluunnit assuarnartuullunilu inatsisinik unioqqutitsine-rusinnaavoq.

ASSERSUUT: TAPERSERSUIL-LUNI ANINGAASALIINERIT

Mads, suliffeqarfiup Tasiilami immik-koortortaqarfiani pisortaavoq, taannalu ukiut tamaasa periarfissaqartitaavoq najukkami tapersersuilluni aningaasa-liissutissanik 15.000 koruuninik ag-guaassisarnissaminut. Ukiuni siuliini aningaasat suliniaqatigiiffinnut assi-giinngitsunut arlalinntut agguataarsimavai, ukiorli manna assammik arsar-tartoqatigiinnit saaffigineqarpoq aperi-neqarluni aningaasat tamaasa assam-mik arstartoqatigiinnut tunniussin-naanginnerai, Nuummum unammiar-tornissaminntut akissaqarusukkamik.

Mads-ip pania najukkami assammik asartartoqatigiinni arsaqataasarpog Nuummullu unammiar-toqataasus-saalluni.

APEQQUT OQALLISIGISASSAQ

Assammik arstartoqatigiinnut 15.000 koruunit Madsip tunniussin-naavai?

TUNISSUTEQAATIT AAMMA TAPER-SERSUILLUNI ANINGAASALIINERIT

Siunertanut pitsaasunut aningaasanik tuni-suteqarneq tapersuisutulluunnit aningaasa-liineq CSR tungaanit isigalugu isumassarsi-atsialaasinnaavoq. Ilaatigullu tunissuteqarneq tapersuisutullu aningaasaliinerit suliffe-qarfiup/oqartussaqaarfiup soqutigisai pinnagit soqutigisat allat siuarsarniarlugit atornerlui-nerusinnaapput. Taamaammat sapinngisa-mik annertunerpaamik paasiuminartuunissaq angorusullugu pisariaqarsinnaavoq ammaf-figissallugu siunertat suut tapersersuillu-ni aningaasaliiffigineqarsimanersut qanorlu annertutigisumik aningaasartaqartinneqar-nersut.

ASSERSUUT: TUNISSUTEQAATIT AAMMA TAPERSERSUILLUNI ANINGAASALIINERIT

2010-mi Kalaallit Supermarkedip ingerlanneqamera Nuummip pisiniaar-feeqqamat "Olsvig catering"-imut ingerlatassanngortinneqarpoq. Isuma-qatigiissut ukiut pingasukkaarlugit nutarterneqartartussaavoq, tamannalu siullermik pissaq juli 2014-imi.

2014-imi poorskilernerani Kalaallit Supermarked-ip aqutsinermut pisor-taa viinnitsialannik puiaasanik qulinik 5.000 kr.-inik nalilinnik "Olsvig cate-ring"-imit tunissutisivoq.

APEQQUT OQALLISIGISASSAQ

Aqutsinermut pisortap tunissut tigujumasinnaavaa?

Aqutsinermut pisortap viinnimik puiaasat marluk tigujumasinnaavai?

KALAALLIT NUNAANNI NAVIANARTORSIORFIUSINNAASUT

Peqquserlulluni iluanaarniarneq taamaallaat atuugaalluarsinnaavoq isertuaatsumik ingerlatsiffiunngitsuni. Tamanna pillugu peqquserlulluni iluanaarniarnermik paasisaqarnissaq ajornakusoorsinnaavoq ataatsimullu isigiuminaassinnaalluni. Isummat assigiinnngittarput, qaqugukkut iliuutsip peqquserlulluni iluanaarniarnermik taaneqarsinnaanera pillugu. Ilutigisaanik inatsisinik unioqqutitsineq pineqarmat inuit pissusissamisuunngitsumik pisoqarneranik ilisimasaqarsinnaasut ingerlatitseqqiitinniarerat ajornakusooratpoq, nammineq isiginerlunneqalersinnaanerminnik kinguneqarsinnaammat.

Suli Kalaallit Nunaanni peqquserlulluni iluanaarniarnerup qanoq atugaatiginera pillugu iternga tikillugu misissuisoqarnikuunngilaq.² Kisianni 2012-imi immikkoortunik aalajangersimasunik toqqartuilluni misissuariaaseq National Integrity Study (NIS-imik misissuineq) atorlugu misissuisoqarnikuuvoq. NIS-imik misissuineri suliffeqarfiit nunatsinni innarligassaanngissusermik peqquserlullunilu iluanaarniarnermik pisoqannginnissaanik qulakkeerinnittussat qanoq qajannaatsigineerat nalilersorneqartarpoq. Ilaatigut makkuusinnaapput: eqqartuussiviit, Naalakkersuisut, pisortat suliffeqarfiutaat, politikkimi partiit imaluunniit tusagassiorfiit. NIS-imik misissuineri 2012-imi Nordic Consulting Group-imit ingerlanneqartumi qitiutillugit isiginiarneqarsimapput pisortat suliffeqarfiisa aatsitassaqarnerup aalisamerullu tungaasigut kiisalu ineqarneq aammalu attaveqaatit atorulersuutillu pillugit ingerlatsinerat, taakkunanimi pisortanit inunnut ataasiakkaanut aningaasarpassuit ingerlateqqinneqartarput.

² TIgP suliniutigaa Kalaallit Nunaata arlaannanulluunniit attuumassuteqanngitsunik malinnaavigineqalernissaa, taamaallilluni nunat tamalaat akornanni peqquserlulluni iluanaarniartarneq pillugu nalunaarsuiffinni takuneqarsinnaalersillugu, soorlu Corruption Perception Index aamma Global Corruption Barometer

Misissuineri atorfilittat akilerlugit peqquserluttoqarneranik, aningaasanik paarsanik peqquserluttoqartarneranik imaluunniit allatigut peqquserlulluni iluanaarniartarneq pillugit ilisarnaateqarsinnaasunik paasisaqartoqanngilaq. Illua tungaatigulli ersepoq ikinngutitut ilusaarneq, qanitanik salliutitsineq sulianullu attuumassuseqarpallaarneq mi-nerinnittumik pissusilersorfigisariaqartut. Inatsisinik ataqatigiissaarineq amigaraangat taamatut iliuutsit piaarinaatsoormik pisut iluini toqqoqqasinnaasarpur aammalu ammaanneqartarluni pisortat ingerlataannut politikerit akuliussinnaasarnarat. Suliffeqarfiit tamakkunannga toqqaannartumik toqqaannangitsumilluunniit eqqorneqarsinnaapput. Ilutigisaanik Kalaallit Nunaanni namminer-sortumik ingerlatsivinnut ilisarnaataavoq, tamakkunannga amerlanerit pisortanit tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit pigineqarmata. Suliffeqarfiit Naalakkersuisunit isornartorsiuinissartik ajornakusooritsinnaavaat, taakuusinnaappummi piginnittuusut, annertunerpaamik suliaaqqartitsisuusut aammalu suliffeqarfiup siulersuisussaannik toqqaasussat.

NIS-imik misissuineri pingaarnertut makku Kalaallit Nunaanni peqquserlulluni iluanaarniarsinnaanermut navianaatitut tikkuarneqarput:

- Innuttaasut suliniaqatigiiffii ikippur sanngiillutillu periarfissarisaaatillu atuugasarpassuit paasiuminaassinnaasut nuna- nit allaneersut paasilluassallugit – minnerunngitsumik avatangiisinut tunngasut eqqarsaatigalugit
- Tusagassiorfiit pisortanit aningaasaliiffi- gineqartarnissamik pisariaqartitsippur aammalu pisunut malinnaallutik nakkutil- liisutut inissinnissaminut piginnaasakil- lutik
- Peqquserluttuliorneq pinngitsoortinniar- lugu sulisussanik ikitsuinnarnik nukis- saalatsisunillu sullissiveqarpoq. Sullissi- viit pioereersut najukkani ataatsiakkaani

nunalu tamakkerlugu immikkut akisus- saaffiigisaminik sammisaqarsinnaanerat amigaataavoq

- Pisortat aqutsisoqarfiini eqqumaffigine- qarneq, akuutinneqarneq ilisimasallu ami- gaataappur, pingaartumik sulisut taarse- raannerujussuat aammalu inatsisinik tun- ngavissaluppallaarneq tunngavigalugu na- liliiginnarpallaartarnerit pissutigalugit
- Inuit peqquserluttoqarneranik ilisimasallit illersorniarlugit whistleblower-qarnermik aqqqissuusaqarneq amigaataavoq
- Inatsiliornermi isertuaatsuuneq amigaa- taavoq, pingaartumik Aatsitassanut Ikum- matissanullu Pisortaqqarfik eqqarsaatiga- lugu
- Attaveqatigiiaat ilaqutariillu imminnut qa- nittoriippur, tamatumalu kingunerisaanik ulorianaateqarluparpoq pissusissamisuun- ngitsumik inoqatinut innimisurujussuarsi- naaneq ikioqatigiissinnaanissarlu
- Arlariinnik assersuutissaqarpoq, qanoq suliffeqarfiit malittarisassanur avatangii- sinut inuillu pisinnaatitaaffiunur attuumas- suteqartunur sunniuteqatigisinnaanersut, ilutigisaanillu soqutigisallit allat sissuertu- tut inissisimanissaagaluuminnur inorsar- sinnaallutik, sammineqartoq pillugu paasi- simasaqassutsikkur piginnaaneqassutsik- kullu piginnaanikkippallaarneq pissutiga- lugu.

Ilimanaateqarsinnaavoq ukiuni tulliuttuni navi- artorsiorneq annertuseriaannarsinnaasoq. Nunani tamalaani suliffeqarfiit uuliasiorner- mik qaaruserlunermillu ingerlatallit navianaa- teqarfiunerpaanur akuupput, tamannalu Kalaallit Nunaannur annertuumik sunniuteqa- ratarsinnaavoq. Taama qajannartigisumik inissisimareernerput eqqarsaatigalugu ilima- gisariaqarpoq, siunissami pineqartoq pillugu unammilligassat ilungersunarnerulersinnaa- nissaat.

UKIUNI QULIKKAANI KINGULLERNI SULIFFEQARFINNUT TUNGATILLUGU NUNAT ATAASIAKKAAT NUNALLU TAMALAAT ILUINI INERIARTORNEQ

Nunat tamalaat akornanni suliniqatigiiffik siullersaalluni suliffeqarfiit qanoq peqquserlulluni iluanaarniarnerup iliuuseqarfigisinnaa neranik allaaserinnittoq tassaavoq International Chamber for Commerce (ICC). ICC isumaqarnerarpoq qulakkearniarneqartariaqartoq suliffeqarfiit naligiimmik unammilleqatigiissinnaanermut periarfissaqarnissaat. Taamaammat ICC Rules of Conduct to Combat Extortion and Bribery-mik taaneqartartoq 1977-imi saqqummiunneqarpoq. Maleruagassat piumassutsimik suliaapput, taamaakka-luarterli nunat tamalaat akornanni oqallinnermut sunniuteqarlutik.

1993-imi Transparency International (TI) pilersinneqarpoq, Peter Eigen-ip allallu qulingilua, tamarmik Verdensbanken-imi atorfeqarsimasut, suliniuteqarnerisigut. Taamani peqquserlulluni iluanaarniarneq nunat tamalaat akornanni sulii oqallisaarpiangilaq. Taamaattoq TI nunanilu ataasiakkaani immikkoortotaqarfii nunat tamalaat akornanni sukkasuumik akuersarneqarlualerput, peqquserlulluni iluanaarniarneq isertuatsumillu ingerlatsisariaqarneq pillugit aaqjissuussaalluartumik suliaqarnertik pissutigalugu. 1995-imiilli maannamut pingaarutilittut toqqammaviit ilagivaat TI-mit sananeqartoq Corruption Perceptions Index. Nalunaarsuiffiup taassuma saqqummeqqaarnerani nunat 45-t ilaatinneqarlutik manna nunat 175-it sinnerlugit ilaapput. Ilutigisaanik 1990-ikkut ingerlanerini paasineqariartuaarpoq peqquserlulluni iluanaarniarneq aamma politikikkut, inuttut, aningaasaqarniakkut isumaginninnikkullu pisinnaatitaaffiit imminnut sutigut ataqatigiinnersut.

TI-p kimigiiserneratigut peqquserlulluni iluanaarniarnermut tunngasut 1994-imi OECD-p suleriaasiinut ilanngutsinneqarput, aallaqqaammut akuersissutigineqarluni akiliuteqarluni peqquserluttoqartarnerup akiornegarnissaanik innersuussuteqarneq. 1997-imi isumaqatigiissutivik akuersissutigineqarpoq. Tassuuna naalagaaffiit 34-t imminnut pisuussaaffilerput pisortat suliffeqarfiini sulisut nunaqqatitit nunanilu allamiut akilerlugit peqquserluuteqartarnerup pinerlunnertut isigineqalernissaa pillugu nunaminni inatsisili-

ussallutik. Taanna Europarådillu ataani 1997-imi peqquserlulluni iluanaarniarneq pillugu isumaqatigiissut arlaannaalluunniit Kalaallit Nunaanni atuutinnngillat. Taamaakkaluartoq pinerluttuliornerunera Kalaallit Nunaanni Pinerluttulinerinermi Inatsisip §§ 38-iani aamma 40-ani erseqqissarneqarpoq aammalu isumaqatigiinniarnerni isertortumik akisiaq inatsisip § 116-iani inerteqqutaatinneqarpoq.

1989-imiilli Naalagaaffiit Pegatigiit (FN) iluani peqquserlulluni iluanaarniarneq assigiinngitsutigut oqallisigineqartarpoq, tamatumalu kingunerisaanik 2003-mi nunarsuarmut tamarmut atuuttumik peqquserlulluni iluanaarniarneq pillugu isumaqatigiissut akuersissutigineqarpoq. Isumaqatigiissummi arlalitsigut peqquserlulluni iluanaarniarnermut tunngasut sammineqarput, ilaatigut pinaveersaartitsinermut, pinerluttulioruuneraanermut, nunat tamalaat akornanni suleqatigiinermut aammalu nunat killeqarfii akimorlugit pingaartitat annaasimasat nassaarineqaaqqinnissaannut tunngasut pineqarlutik. Isumaqatigiissut Kalallit Nunaannut atuuttuulersinneqarnikuunngilaq.

Nunat tamalaat akornanni isumaqatigiissutit naalagaaffinnut taakkulu pisussaataaaffiinnut tunngatinneqarput. Kisianni suliffeqarfinnut tunngatilugu suliaq, ICC-p malittarisassaliorneranik aallartinneqartoq, ineriartorteqqinneqarnikuuvoq. OECD-p Malittarisassai suliffeqarfinnut killeqarfiit akimorlugit suliaqartunut tunngatinneqartut, taakkuusullu nunat naalakkersuisuisa suliffeqarfinnut nunat akimorlugit ingerlatalinnut innersuussutit, 2001-imi ilassuserneqarput akiliilluni peqquserlutsitsinerup akiornegarnissaanik immikkoortortalerlugit. 2004-mi FN-imi Global Compact-iani tunngavissat qulit saqqummiunneqarput. Tunngavissat qulingat naapertorlugu oqaatigineqarpoq suliffeqarfiit suleqataasariaqartut, peqquserlulluni iluanaarnermik suugaluartumilluunniit pisoqartarunnaarnissaanik anguniaqarnermut. FN-imi Global Compact sakkussaavoq nammeneq piumassutsimik atugassiaq, taamaakkaluartorli silarsuaq tamakkerlugu suliffeqarfippassuarnut tunngavissiivoq, tassami suliffeqarfiit tunngavissanut akuersaarnikuusut amerlasuutigut angisoorujussuusanerart pissutigalugu aammalu suliffeqarfiit taakku tunngavissanik malitsitsiniarnerminni pisiffigisartakkatik suleqatitillu allat sunnerneritussaanerat pissuti-

galugu. Taamaammat Kalaallit Nunaanni suliffeqarfiit toqqaannanngikkaluumik tunngavissianit sunnerneqarsinnaapput.

NUNAT ALLAT INATSISAATAAT KALAALLIT NUNAANNUT SUNNIUTEQARSINNAASUT

Nunat tamalaat akornanni eqqummaarinnerusumik pissusilersulerneq ilutigalugu, nunat arlariit namminneq nunaminni inatsisaatiminik sukaterilerput, imatut tikkuuasumik inatsisit tunngavigalugit suliffeqarfiit allaat nunap avataani iliuutsiminnut akisussaatinneqarsinnaalersillugit. Ineriartorneq pingaaruteqarnerpaaq aallanerpoq, USA-mi inatsit tusaamasaaq suliffeqarfippassuarnillu qunugineqartoq US Foreign Corrupt Practice Act (FCPA) 1977-imi akuersissutigineqarmat. Inatsisip aallaavigivai USA-mi kusanaatsuliornerit arlariit aalajangersagarivaalu, inuit imaluunniit suliffeqarfiit USA-mut attuumassuteqartutut oqaatigineqarsinnaasut USA-mi pillarneqaatigisinnagaat USA-p avataani pisortat suliffeqarfiini sulisunik akiliillutik peqquserlutsitsimagunik. Unioqqutitsinermut pillaatisiarinnavaat anertuumik akiliisitaaneq, paarnaarusaaaneq kiisalu pisortanit suliakkerneqartarunnaarnissaq. Pillaatisiassap annertussulernerneqarnerani ilanngullugu nalilersuutigineqarsinnaavoq suliffeqarfik uppennarsarsinnaasaminik peqquserlulluni iluanaarneq akiorniarlugu najoqqutassaliornerisimaneq (compliance programme). Inatsit assingusoq aamma assersuutigalugu Canadami nassaassaavoq.

Kingullertigut ineriartornermi pingaarutilittut atuutilersinneqartoq tassaavoq UK Bribery Act, 2010-meersaq. Assersuutigalugu FCPA-mut allaanerussutigivaat akiliilluni "aqilisaanerit" suuugaluartulluunniit tassani inerteqqutaammata, soorluttaaq pisortat suliffeqarfiini sulisunik akiliilluni peqquserlutsitsinerit kisiisa pinnagit aammali Niiveqatigisamiit-Niiveqatigisamut akiliilluni peqquserlutsitsinerit aamma pineqarlutik. Oqalutuarisaaneq qiviassagaanni inatsit taanna, OECD-p isumaqatigiissutaanik 1997-meersumik atuuttuulersitsisuusoq, toqqammaveqarpoq akiliilluni pinerlutsitsilluni pisimasumik aalajangersimasumik annertuumik Tuluillu Nunaata nunanit arlariinnit kimigiiserfigineqarneranit. Inatsit taanna FCPA-mut naleqqiullugu sukannernerusumik akisussaaffiisutut amerlasuunit nalilernerqartarpoq. Taamaakka-luartoq suliffeqarfik akisussaatinneqanngit-

soorneqarsinnaavog imaluunnit sakkukin-
nerusumik pillarneqarluni, uppersarsin-
naaguniuk peqquserlulluni iluanaarniarneq
akiorniarlugu suliniuteqartuulluni. Sulini-
ut arfinilinnik immikkoortoqartariaqarpoq:
Pisarialiimik iliuuseqartarnissamik
najoqqutassat; qullersatut aqutsisut pi-
sussaaffii; ingerlaavartumik naviannataa-
sinnaasunik nalilersuineq; iliuuserisani
pissusissamisoortumik peqqissaartuuneq;
suliffeqarfiup iluani attaveqatigiinneq
sungiusartarnerlu kiisalu malittarinninneq
naliliisarnerlu.

Nunat ataasiakkaat iluini taamatut inatsi-
seqarnerit nunat akimorlugit anginerusu-
nik suliffeqarfiutilinnut taakkulu suleqa-
taannut sunniuteqalernikuupput. Taamaat-
tumik Kalaallit Nunaanni suliffeqarfinit
naalanneqariaannaavog, peqquserlulluni
iluanaarniarneq akiorniarlugu iliuusissamik
pilersitsinissamik piumaffigineqarnissaq
aammalu peqquserlulluni iluanaarniarneq
akiorniarlugu suliniuteqarnertik uppersar-
sinnassagaat.

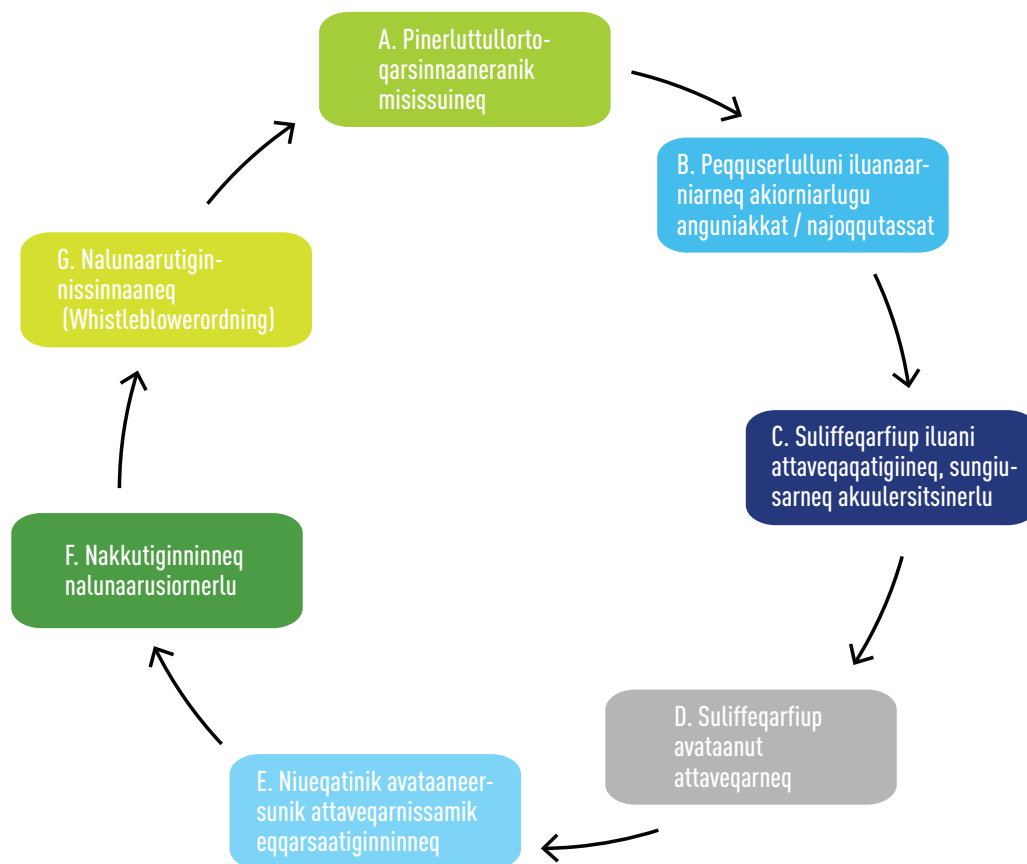
**KALAALLIT NUNAANNI MALITARI-
SASSAT PEQQUSERLULLUNI
ILUANAARNIARNERMUT
ASSIGUSUMIK ILIUUSEQARNER-
MIK PINAVEERSAARTITSISUSSAT
MALITSEQARTITSISUSSALLU**

Soorlu eqqaaneqareersog pinerluttuleri-
nermik inatsit peqquserlulluni iluanaarni-

arneq pillugu arlariinnik aalajangersaga-
qarpoq. Ilaatigut taakkununga tapiliullugit
najoqqutassiuunneqarnikuupput, pisortat
suliffeqarfiini sulisut suliffimminni taassu-
malu avataani pissuserissaartuunissaan-
nut tunngasut (decorum malitassat),
soorluttaaq suliffeqarfinni sulisut sulisitsi-
suminnut ilumoortuunissaat naatsorsuu-
tigineqartoq. Neqerooruteqartitsineq pil-
lugu malittarisassat, soorlu neqeroorute-
qartitsisarneq pillugu inatsisip aammalu
Naalakkersuisut pisiniartarneq pillugu
kaajallaasitaata 2010-meersup unammil-
leqatigiittoqarnissaata saniatigut qulak-
keerniartussaavaa, aalajangiiniarnerit
isertuaatsumik ingerlanneqartarnissaat.
Unammilleqatigiinneq pillugu inatsiseqar-
nissaq immikkut pingaaruteqarsinnaavog,
tassami peqquserlulluni iluanaarniarner-
mi unammilleqatigiinneq annikillisarne-
qartarpoq. Peqquserlulluni iluanaarniar-
nermut assingusumik pissusilersornermi
suliffiutillit isertortumik isumaqatigiittar-
nerat immikkut isiginiagassaavog, tama-
tumuunakkummi unammilleqatigiinneq
annikillisarneqartarpoq ersernerluttumillu
pissusilersorneq pilersarluni, inuiqatigiin-
nut ajoqutaasumik. Qanittukkut Kalaallit
Nunaanni suliffeqarfiit arlallit isertortumik
isumaqatigiittarsimasutut eqqartuussaap-
put. Namminersorlutik Oqartussat "sulif-
feqarfiit akornanni isertortumik isuma-
qatigiittorneranik takussutissat" pillugit
atuagassiannuamik ataatsimik qupperni-

limmik saqqummiussaqaarnikuupput. Nam-
minersorlutik Oqartussat aamma akuersis-
sutiginikuuat Namminersorlutik Oqartus-
sat suliffeqarfiutaannik pitsaasumik aqut-
seriaaseqarnissaq pillugu malittarisassat
aammalu tunissutiniq pisinnaanissaq ma-
littarisassiuunneqarnikuulluni, Naalakker-
suisut ilassinninnermut aningaasartuutiniq,
angalanermi aningaasartuutiniq aamma
aningaasartuutiniq allanik kaajallaasi-
taat aqqutigalugu aammalu tunissutiniq
tigusaqarsinnaaneq pillugu Aatsitassanut
Pisortaqaarfiup 2006-imi malittarisassiai
aqqutigalugit. Taakku allanut isummersuu-
tissatut atorneqarsinnaapput. Aamma
aalajangersimasumik ilinniaqarlutik suliallit
pillugit malittarisassaqaarpoq, assersuutiga-
lugu eqqartuussisuserisunut naatsorsuu-
serisunullu; taakku ileqqorissaarnissaq pil-
lugu aammalu pinerlunnikkut aningaasar-
sianik malunнарunnaarsaaneq pitsaaliorni-
arlugu malittarisassiaapput. Pinerlunnikkut
aningaasarsianik malunнарunnaarsaaneq
aamma inatsisitigut aalajangersaavigine-
qarnikuuvog.

SULIFFEQARFIMMI PEQQUSERLULLU- NI ILUANAARNIARNEQ AKIORNIARLUGU SULINIUTEQARNEQ – ATUUTILERSITSINEQ

Suliffeqarfiup peqquserlulluni iluanaarniarnerup tungaatigut suliniuteqarnerminik ingerlariaaseqarnissaa arlariinnik pingaarutilinnik immikkoortortaqqarpog. Immikkoortut tamar-mik pingaaruteqarput qulakkeerniassagaanni suliap nalitulluarnissaa aammalu suliffeqarfiup iluani pitsaasumik tunngaviliilluarnissaa. Suliniutip ingerlanneqarnissaani takuneqarsinnaavoq suliffeqarfiup iluani peqquserlulluni iluanaarniarnermik akiuiniarneq aqqissuusaalluurtumik suliarissagaanni allorarfissat assigiinngitsut suunersut, ataanilu alloriarnerit taakku ataasiakkaarlugit itisiliivigineqassapput.

A. NAVIANAATEQARFIUSINNAASUNIK QULAAJAANEQ

Peqquserlulluni iluanaarniarneq akiorniarlugu aqqissuussamik suliniuteqarniarnermi alloriarneq siulleq tassaassaaq suliffeqarfimmi peqquserlulluni iluanaarniarnermut navianaataasinnaasunik qulaajaanissaq. Tamanna ilaatigut pisinnaavoq sulisunik suliffeqarfimmi sussaqaarsinnaasunik apersuinnikkut aamma/

imaluunniit suleqatigiikkuutaarluni sammisaqaqatigiinnernik ataatsimik arlariinnilluunniit aqqissuussaqarnikkut. Taamaaliornermi siunertaavoq apersuutigissallugu paasisaqarfissallugulu, qaqugukkut sulisut apeqqutinut peqquserlulluni iluanaarniarnermut tunngassuteqartunut aalajangiissussanngortitaasinnaanersut – minnerunngitsumillu aalajangiinerit tamakku ataatsimoorluni oqallisiginissaat.

Taamatut periuseqarnermi eqqaamasariaqarpoq, peqquserlulluni iluanaarniarneq pineqartillugu tamatigut aalajangigassaq nalominaatsuneq ajormat. Taamaattumik qulaajaanermi siunertaanngilaq isummerfissat allatut aalajangiiffigineqarsinnaasimagaluartut "isornartorsiusallugit", kisiannili aalajangiiniernerup immikkuualuttortaasa sukumiisumik oqallisiginissaat. Taamaattumik suleqatigiikkuutaarluni sammisaqaqatigiinneq periarfissiisariaqarpoq peqquserlulluni iluanaarniarnermut navianaataasinnaasunik nalomissutaasinnaasut oqallisigiilluarnissaannut. Ilutigisaanik suleqatigiikkuutaarluni sammisaqaqatigiinnerni naqis-

suserneqassaaq, sulisut suliaasaqarfimminni peqquserlulluni iluanaarniarnermut akuutinniarnegarunik qanoq qisuariassaneriniq kissaateqartoqarnersoq.

Suliffeqarfimmut tunngasuteqartumik nalomissautaasinnaasut periarfissiilluarnissaanngit oqallisigissallugit, qaqugukkut peqquserlulluni iluanaarniarneq suliffeqarfimmut attuumasuteqarsinnaasanersoq, minnerunngitsumillu taamatut pisoqartillugu sulisut qanoq qisuariasanersut. Nalomissutaasinnaasut taakkunungalu apeqquteqaatit pillugit qulequttap Peqquserlulluni iluanaarniarnerup iluani assersuusiata takukkit.

B. PEQQUSERLULLUNI ILUANAARNIARNEQ AKIORNIARLUGU POLITIKKISSAMIK/NAJOQQUTASSANIK SULIAQARNEQ

Suliffeqarfiup alloriamissaa tulleg tassaavoq peqquserlulluni iluanaarniarneq akiorniarlugu politikksamik suliaqarneq, tassani erseqqis-

**Jens Lauridsen, Mittarfeqarfiit pisortaat:
"Ammasumik ingerlatseriaaseqarnermut
siursaataasunik iliuutsinik suliffeqarfiit
timitaliinerikkut peqquserlulluni
iluanaarniarneq akiornarsinnaavaat.
Taamaaliornikkut pissutsit nalornilersitsisut
saqqummernissaat pinaveersaartissinnaavagut".**

sarneqassalluni suliffeqarfik peqquserlulluni iluanaarniarneq pillugu qanoq inissisimansoq. Politikkipissaq suliarineqassaaq qulaajaasimaneq aallaavigalugu, navianaataasinnaasunullu naleqqussarneqassalluni.

Politikkipissami immikkut isummerfigineqas-sapput suliffeqarfiup makku pillugit inissi-simanera:

- Akiliilluni peqquserlutsitsineq
- Akiliilluni aqilisaaneq/facilitation payments
- Tunissutit, aliikkusersuinerit aamma "aningaasartuutit matussusiineq"
- Soqutigisanik aporaattoorneq assigisaallu, ilaatillugu qanigisanik salluutisineq
- Tunissuteqaatit – politikkipimik ingerlatqartunut, ikiuiniarnermut, tapersersu-isutut aningaasaliinerit assigisaallu
- Naleqqussorineqarpat aamma pinngitsaaliilluni akiliitsiniarneq, illersugaanissamut akiliuteqarneq aamma pinerlunnikkut aningaasarsianik malunna-runnaarsaaneq

Aammattaaq peqquserlulluni iluanaarniarneq akiorniarlugu politikkeqassagaanni pisariaqarpoq qullersaallutik aqutsisut erseqqissumik pisinnaatitaaffiliissasut, suliffeqarfik ammasumik isertuaatsumillu ingerlanneqarnissaa, peqquserlulluni iluanaarniarnermik akuersaartuunngineq aammalu tamanna pillugu inatsisinik malittarisassanillu naleqquttunik tamani malittarinnaissaaq pillugit. Politikki amerlanertigut quppernemi 1-2 anner-tussuseqartarpoq aammalu pitsaaqutiginnassallugu politikkipimik unioqqutitsisoqas-satillugu qanoq iliuuseqartoqarnissaanik najoqqutassiat ilanngunneqarsinappata.

C. SULIFFEQARFIUP ILUANI ATTAVEQAQATIGIINNEQ, SUNGI- USARNEQ AKUULERSITSINERLU

Politikkip suliffeqarfimmi tunngavilerlu-nissaa eqqummaariffigineqarnissaalu anguniarlugit pisariaqarpoq najoqqutassi-at suliffeqarfimmut siaruarterluarnissaat. Ilutigisaanik pisariaqarpoq, sulisut sam-misamit kalluarneqarsinnaasut politikkip iluani najoqqutassiat pillugit pisariaqartit-sinertik naapertorlugu sungiusarneqarnis-saat, taamaalillutik nalunnginniassagamik-ku qanoq piumaffigineqarnerlutik, aam-malu peqquserlulluni iluanaarniarnermik nalaataqassagaluarunik tamanna qanoq qisuariarfigissanerlugu. Pitsaaqutaagin-nassaaq sungiusaanermit imaritinneqar-pata sulisut ulluinnami sullissinerminni nalornissutigisinnaasaannut eqqaanartut.

Peqquserlulluni iluanaarniarneq akiorniarlugu politikki aamma suliffeqarfiup allatigut politikkerisaanut kaputartuun-neqarsinnaavoq, amerlasuutigullu aam-ma sulisoqarnermut politikkit, pisiniartar-nermut politikki kiisalu tapersersuilluini aningaasaliisarnermut politikki iluatsillugu isummorsorfissallugit tulluarnissaavoq. Taamaattumik peqquserlulluni iluanaarniarneq pillugu politikki politikkinut pioreer-sunut akuutinneqartariaqarpoq, taamaalil-luni suliffeqarfiup tamarmiusup iluani erseqqissumik paasineqarniassammat, peqquserlulluni iluanaarniarneq qanoq ili-uuseqarfigineqartassanersoq.

D. SULIFFEQARFIUP AVAMMUT ATTAVEQARNERA

Suliffeqarfiup avammut attaveqarnerani pineqarpoq, najoqqutassiat suliffeqarfiup attaveqaataanut nalunaarutigineqarnis-saat. Ilaatigut politikki aamma suliffeqarfi-up nittartagaatigut suliffeqarfiullu niiveqati-

gisartagaanut pissarsiarineqarsinnaasun-ngortinneqarsinnaavoq. Ilanngulluguttaaq suliffeqarfiup suliaqarsimanini ukiumut nalunaarusiaminut, CSR pillugu nalunaaru-siaminut assigisaannullu allanut allaaseri-sinnaavaa, suliniuteqarsimanerit siamma-sinnerusumik siaruarmissaat anguniarlugu.

E. NIIVEQATINUT AVATAANEER- SUNUT ATTAVEQARNEQ

Peqquserlulluni iluanaarniarneq akiorniarlugu suliaqarnermini suliffeqarfiup avataani suleqatigisartakkani ilanngullugit eqqarsaatigisariaqarpat. Tassani ilaatigut eqqarsaatigineqarpoq piumasarineqarsin-naammat, sullitat suleqatillu aamma nam-minneq peqquserlulluni iluanaarniarneq pillugu politikkeqassasut imlt. najoqqutas-siorsimassasut. Aammattaaq suliffeqarfin-nit eqqumaffigineqartariaqarpoq, qanoq ililluni peqquserlulluni iluanaarniarnermut akiuineq allanik suleqateqarnissamik atsi-oqatigiinnerni ilanngunneqarsinnaanersoq, suliffeqarfiup 'ammut' immikkoortotai aammalu nammineq isumaqatigiissusiat kiisalu 'qummut' suleqatinut pisiffigisar-takkanullu isumaqatigiissutit eqqarsaatigalugit.

Kiisalu naatsorsuutigineqarsinnaavoq sulif-feqarfik peqquserlulluni iluanaarniarnermik akiuiniarluni suliaqarnerminut atatillugu aaqqiussuussaasumik aamma tamatigut suleqatissaminut nutaanut isumaqatigiis-susiussatilluni taakkununga due diligen-ce-mik naammassinnittassasoq (tassa mianersorfigisassaasinnaasunik naliliiffi-ginninneq).

F. NAKKUTIGINNINNEQ NALUNAARUSIORNERLU

Pingaarteqarpoq pisunik nakkutiginnit-tarneq pillugu aammalu eqquutsitsinnigti-

soqartillugu iliuusissanik aalajangersaanissaq. Tamanna ilaatigut isumaqarpoq, nakkutilliineq pillugu aammalu nakkutiginninnerit taakku akulikitsumik nalilersortarissaat pillugit iliuusissanik pilersitsisoqarissaq. Taamaattumik erseqqissumik malittarisassiuunneqassaaq eqquutsitsingittoqartillugu qanoq iliuuseqartoqartasanersaq aammalu qanoq kinguneqartitisoqartassanersaq.

G. EQQUNNGITSULIORNERIT PILLUGIT OQAATIGINNITTARNER- MIK AAQISSUUSINEQ (WHISTLEBLOWERORDNING)

Whistleblower kalaallit aammalumi qallunaat oqaasiini taaguuteqartinneqanngilaq. Inuppassuit taaguut whistleblower tusaraangamikku eqqaasarpaat oqaatsip pinngorfia, tassalu Tuluut Nunaanni politiit bobbies-inik taaneqartartut pillugit atornerqartarnikuunera, taakkumi inatsisinik unioqqutitsumik takugaangamik qallortaa-tertik siggartittarsimavaat. Taamaallilluni oqaatsip nagguigivaa inuiaqatigiinnik sulissinermi qulakkeerneqassasoq, inatsimik unioqqutitsip paasisagaa takuneqarsimalluni aammalu unioqqutitsinerup allanit ilisimaneqalernera.

Suliffeqarfinnut tunngatillugu whistleblower tassaasinnaavoq suliffeqarfimmi sulisoq, niueqatigisaq imaluunniit inuk alla suliffeqarfimmut attuumassutilik. TI-imit

whistleblowerimut nassuiaatigineqartarpoq, suliffimmi peqquserlulluni iluanaarniarpasissumik pissusilersortoqarneranik imaluunniit taamaattoqarsinnaanerani navianaateqarneranik inunnut immikkoortortanulluunniit pissusilersuummut iliuuseqarfiginnissinnaasunut paasisutissanik apuussineq.

Whistleblowerimik atuissamik aqqissuusaqarneq imatut ilusilersugaavoq, whistleblowerimit imminut kinguneqarnerlunnissaanik annilaangassuteqartariaqamani pisortanut, suliffeqarfimmi immikkoortortamut aalajangersimasumut imaluunniit suliffeqarfimmut avataaneersutut siunnersortimut pissusissamisuunngitsumik pissusilersortoqarneranik oqaluttuarterneq. Tamanna sioqqullugu pissusissamisuunngitsumik pissusilersorneq suusinnaanersaq nassuiaasorneqareersimassaaq, taamatuttaaq aamma suliap ingerlanissaa suliallu kingunerisinnaasai. Suliap ingerlanerani naammagittaalliortup naammagittaalliutigineqartullu pisinnaati-taaffii ataqineqassapput.

Whistleblowing atugaatillugu amerlanertigut pineqartarput pinerluttuliornermut tunngassuteqartut, taamaammallu ilimanangilaq maannakuugallartoq paasisutissat tamakku suliffeqarfinni nalunaarsorneqarsimasinnaaneri. Tamatumunnga pissutaavoq, Kalaallit Nunaanni pisortat inuillu namminneq nalunaarsuu-

taat pillugit inatsisini toqqaannartumik suliffeqarfiit nalinginnaasut taamatut nalunaarsuisinnaanerit akuersaarneqanngimmat, naak tamanna pisariaqarluartuq suliffeqarfiup iluani paasiniaaqqinnissaq ingerlasinnaassappat. Tunngaviatigut whistleblower-eqarnermik aqqissuussinnerit Danmarkimi Datatilsynet-imut nalunaarutigineqartussaapput. Kisianni Kalaallit Nunaanni suliffeqarfiit arlaannaalluunniit sulii aqqissuussamik taama ittumik atuisinnaasussatut nalunaarsorniarneqarsimangilaq. Inatsisartut 2013-imi ukiakkut ataatsimiinnerminni aalajangerput, pisariaqarfiisigut inatsisinik allannguisinnaanermik periarfissat misissorneqassasut. Inatsisitigut inissiisoqarnissaata tungaanut suliffeqarfiit naammagittaalliummik apuussivigineqarunik sapinngisamik sukanerpaamik isumaginiassavaat, taamatut paasitineqarnermik politiinut apuunneqarnissaa, taakku misissueqqinnissaat pisinnaaqqullugu. Taamaattorli suliffeqarfiit TI-mit kajumissaarneqarput, aqqissuussinermik taama ittumik peqalerusukkunik, tamanna pillugu inatsisilerituunik siunersorneqarnissartik ujartoqqullugu.

Michael Binzer, TELEPOST-imi pisortaq:

”Suliffeqarfinni qanorluunniit pitsaatigigaluartuni soqutisanik aporaattoorneq nalaanneqarsinnaavoq. Taamaattumik sulisitsisoq akisussaassuseqarluartuq pisussaavoq malittarisassanik iliuusissanillu erseqqissunik pilersitsissalluni, taamaallilluni sulisut ataasiakkaat iliuuseqarsinnaaniassammata, nalornissutiginaq qanoq iliorunik pitsaanerussanersaq. Immaqa tamanna Kalaallit Nunaanni nunanut allanut naleqqiullugu pingaarneruvorluunniit, tassami inukitsunnguuvugut immitsinnullu ilisarissimalluta. Taamaammatt Transparency Greenlandip suliniuteqarnera pingaarutilerujussuuvoq, inuiaqatigiit isertuaatsumik aqutseriaasillit, nukittuut, apeqquusiinnaasut atasinnaassuseqarluartullu ineriartornerannut.”

PAASSISSUTISSANIK AALLERFISSAT ALLAT ILUAQUTAASINNAASUT

Chr. Michelsen Institute:

[U4 Anti-Corruption Resource Centre](http://www.u4.no/)

<http://www.u4.no/>

Nordisk Ministerråd, Erhvervs- og Vækstministeriet

og Dansk Industri: [CSR Kompasset](http://www.csrkompasset.dk/)

<http://www.csrkompasset.dk/>

FN: [Global Compact](http://www.unglobalcompact.org/)

<http://www.unglobalcompact.org/>

FN: [Konvention mod Korruption](http://www.unodc.org/unodc/en/treaties/CAC/)

<http://www.unodc.org/unodc/en/treaties/CAC/>

Mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig

virksomhedsadfærd: [OECD retningslinjer](http://www.virksomhedsadfaerd.dk/oecd-retningslinjer)

www.virksomhedsadfaerd.dk/oecd-retningslinjer

Akilearaarneq atugarissaarneq pillugit

Isumaliogatigiissitap isumaliuutissiisutaa:

Pigissaarnissarput atugarissaarnissarpullu

maannakkut iliuuseqarfigineqartariaqarpoq

<http://dk.vintage.nanoq.gl/sitecore/content/Websites/nanoq/>

[Emner/Landsstyre/Departementer/Departement](http://dk.vintage.nanoq.gl/sitecore/content/Websites/nanoq/)

[for finans indenrigs/SkatteVelfaerdsKommissionen/~/_](http://dk.vintage.nanoq.gl/sitecore/content/Websites/nanoq/)

[media/812349A726754A4F8E3C78C894FC95E4.ashx](http://dk.vintage.nanoq.gl/sitecore/content/Websites/nanoq/)

Transparency International:

[Business Principles for Countering Bribery](http://www.transparency.org/whatwedo/pub/business_principles_for_countering_bribery)

[http://www.transparency.org/whatwedo/pub/business_](http://www.transparency.org/whatwedo/pub/business_principles_for_countering_bribery)

[principles_for_countering_bribery](http://www.transparency.org/whatwedo/pub/business_principles_for_countering_bribery)

Transparency International: [Bribe Payers Index](http://bpi.transparency.org/bpi2011/)

<http://bpi.transparency.org/bpi2011/>

Transparency International:

[Global Corruption Report:](http://www.transparency.org/whatwedo/pub/global_corruption_report_2009)

[Corruption and the Private Sector](http://www.transparency.org/whatwedo/pub/global_corruption_report_2009)

[http://www.transparency.org/whatwedo/pub/](http://www.transparency.org/whatwedo/pub/global_corruption_report_2009)

[global_corruption_report_2009](http://www.transparency.org/whatwedo/pub/global_corruption_report_2009)

Transparency International: [UK Bribery Act](http://www.transparency.org.uk/our-work/bribery-act)

<http://www.transparency.org.uk/our-work/bribery-act>

[Transparency International Greenland](http://www.transparency.gl/)

<http://www.transparency.gl/>

US Department of Justice: [Foreign Corrupt Practices Act](http://www.justice.gov/criminal/fraud/fcpa/)

<http://www.justice.gov/criminal/fraud/fcpa/>

World Economic Forum: [Partnering Against Corruption](http://www.weforum.org/issues/partnering-against-corruption-initiative)

[http://www.weforum.org/issues/](http://www.weforum.org/issues/partnering-against-corruption-initiative)

[partnering-against-corruption-initiative](http://www.weforum.org/issues/partnering-against-corruption-initiative)

